3.5 Vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

Jedná se o velmi různorodou skupinu žáků, jejichž mateřštinou není čeština, a tudíž je pro ně vyučující jazyk českých škol cizím jazykem, což je znevýhodňuje ve výuce a má vliv na školní úspěšnost.

Žádost o přijetí žáka s OMJ

Škola žadatele upozorní na průběh správního řízení a možnosti tlumočení. Vymezí zařazení žáka do příslušného ročníku, možnosti podpory školy, postup adaptace, spolupráci zákonného zástupce se školou a nastíní způsob hodnocení žáka.

Základní škola upozorní žadatele na možnost čerpání bezplatné jazykové přípravy v rozsahu 100–200 hodin dle § 20 školského zákona (parametry jsou popsány ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky) na určené škole.

Posouzení a diagnostika

Ředitel školy rozhodne o zařazení do příslušného ročníku na základě výsledků jazykové diagnostiky z českého jazyka.

Zavedení pozice adaptačního koordinátora

Adaptační koordinátor zajišťuje:

- Sestavení Plánu jazykové a pedagogické podpory žáka (PJPP). PJPP je rozšířenou variantou Plánu pedagogické podpory (PLPP). Lze ho považovat též za vyrovnávací či adaptační plán.
- Podporu žákům s OMJ po dobu až 4 týdnů výuky po nástupu do školy. Je poskytována pomoc s adaptací na české školní prostředí a se začleňováním do třídního kolektivu, pomoc při překonávání tzv. kulturního šoku, precedentů a nežádoucích stereotypů.
- Pomoc při seznamování se se školními právy a povinnostmi, s třídním kolektivem a s třídou přijatými pravidly chování, se zažitými zvyklostmi a životním stylem, dále při seznamování se s běžným režimem a uspořádáním vyučovacího dne a vyučování.
- Pomoc s prostorovou orientací po škole včetně platných pravidel pro pohyb ve škole, zajistí průběžně seznamování s pedagogicko-organizačními informacemi.
- Zprostředkovává případnou komunikaci se zákonným zástupcem žáka a školou.
- Realizaci výuky základů českého jazyka jako jazyka druhého/cizího v prvních čtyřech týdnech přímo ve škole.

Vyhodnocení PJPP

Cílem školy je provést po třech měsících průběžné vyhodnocení PJPP a případně se dohodnout se zákonným zástupcem žáka na následném vyšetření v PPP za účelem zařazení žáka do patřičného stupně podpory včetně souvisejících podpůrných opatření.

Podpora žáka s OMJ v rámci inkluzivního vzdělávání

Stupeň podpory 1

Podpora spočívá ve stanovení Plánu jazykové a pedagogické podpory žáka (PJPP) a případné zavedení pedagogické intervence. Podpůrná opatření jsou plně v kompetenci školy bez nároku na čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Pedagogická intervence bude zaměřena především na:

- podporu školní přípravy, dovysvětlení a procvičování látky, podporu interpersonální komunikace,
- rozvoj sociálních vazeb a začlenění žáka do kolektivu třídy a školy.

Hodnocení žáků v 1. stupni podpůrných opatření vychází ze zjištěných specifik žáka (neznalosti vyučovacího jazyka). U žáků se nastavují taková kritéria hodnocení, která žákovi umožní dosahovat osobního pokroku. Kritéria hodnocení se specifikují do PJPP.

Stupeň podpory 2–3

Na základě doporučení ŠPZ škola zpracovává individuální vzdělávací plán (IVP). Podpora spočívá ve stanovení IVP a posílení výuky českého jazyka jako jazyka druhého (ČDJ), případné zavedení pedagogické intervence, či zavedení speciálně pedagogické péče.

V individuálním vzdělávacím plánu se především stanoví:

- úprava obsahu vzdělávání, úprava hodnocení, přizpůsobení organizace a metod výuky, speciální učebnice a pomůcky, slovníky, výukové aplikace, ...
- vzdělávací cíle pro jednotlivé předměty včetně jejich případného ověřování a způsobu hodnocení. Míra naplnění stanovených individuálních cílů může být podkladem pro hodnocení žáka z jednotlivých předmětů.

Hodnocení žáků ve 2. a 3. stupni podpůrných opatření vychází ze zjištěných specifik žáka (neznalosti vyučovacího jazyka). U žáků se nastavují taková kritéria hodnocení, která žákovi umožní dosahovat osobního pokroku. Kritéria hodnocení se specifikují do Individuálního vzdělávacího plánu. U žáků se následně hodnotí zejména úroveň dosažení plánovaného osobního pokroku stanoveného v IVP.

Individuální výuka českého jazyka (výuka češtiny jako druhého jazyka)

Nejvhodnější formou pro intenzivní a individuální výuku českého jazyka u žáků s OMJ je aplikace češtiny jako druhého jazyka (ČDJ). Škola preferuje zařazení výuky ČDJ jako podpůrného opatření stanoveného na základě doporučení ŠPZ. Na základě doporučení lze stanovit až 3 výukové hodiny výuky českého jazyka týdně.

Před získáním platného doporučení škola využívá k individuální výuce českého jazyka funkce adaptačního koordinátora a následně operativní doučování.

V prvních 4 týdnech adaptace zajišťuje výuku českého jazyka adaptační koordinátor v rámci své stanovené pracovní náplně. Výuka českého jazyka může probíhat v rámci učebního plánu žáka (místo určených hodin) či nad rámec týdenního učebního plánu žáka (většinou, pokud je adaptačním koordinátorem určený vyučující školy).

Následně je výuka ČDJ zajišťována formou operativního doučování do doby získání platného doporučení ze ŠPZ s přiznáním podpůrného opatření výuky ČDJ. O rozsahu operativního doučování rozhoduje ředitel školy na návrh třídního vyučujícího.

Hodnocení českého jazyka jako druhého jazyka nelze hodnotit jako druhý jazyk známkou či slovním hodnocením na vysvědčení. V tom případě je třeba promítnout hodnocení z ČDJ do hodnocení českého jazyka a literatury.

Výuka Češtiny jako druhého jazyka

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Další cizí jazyk** je možné nahradit v nejlepším zájmu žáka-cizince vzdělávacím obsahem vzdělávacího oboru Cizí jazyk nebo vzdělávacím obsahem **Češtiny jako druhého jazyka** (lze využít Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání). V těchto případech se nejedná o podpůrné opatření, vzdělávací obsah se nahrazuje bez vytváření individuálního vzdělávacího plánu (IVP).

Hodnocení žáků s OMJ

U žáků s OMJ zavádíme **individuálně normované hodnocení** *(hodnocení na základě sledování individuálních pokroků žáka a porovnávání s předcházejícími výkony).* Mezi formy individuálně normovaného hodnocení zařazujeme především slovní hodnocení či portfoliové hodnocení.